

FANTOM
IZ OPERE
GASTON LERU

Preveo Jakša Jovović

izdavaštvo
vulkan

Beograd, 2017.

PROLOG

U kome autor ovog dela objašnjava čitaocu kako se uverio da je Fantom iz Opere zaista postojao

Fantom iz Opere je zaista postojao. Nije bio, kako se dugo verovalo, stvorenje iz mašte glumaca, upravnikovo sujeverje ili proizvod apsurdnih i osetljivih umova mladih balerina, njihovih majki, čuvara, garderobera i domara. Da, on je bio od krvi i mesa, iako je prisvojio potpunu pojavu pravog fantoma, to jest sablasne senke.

Kada sam počeo da preturam po arhivu Nacionalne muzičke akademije, odmah sam primetio iznenađujuću podudarnost između fenomena opisanog kao fantom i najneobičnije fantastične tragedije koja je ikad uzбудila višu klasu Pariza; i uskoro sam došao na ideju da bi ova tragedija mogla razumno da se objasni pomoću dotičnog fenomena. Ti događaji nisu stariji od trideset godina; i danas nije previše teško naći, u foajeu baleta, čestitog starca, čoveka čijim se rečima može potpuno verovati, koji pamti, kao da su se juče dogodili, misteriozne i dramatične događaje koji su pratili otmicu Kristine Dae, nestanak vikonta De Šanjija i smrt

njegovog starijeg brata grofa Filipa, čije telo je pronađeno na obali jezera, koje je u istom nivou s donjim podrumom Opere u Ulici pisara. Ali nijedan od tih svedoka do tog dana nije ni pomislio da postoji bilo kakav razlog za povezivanje manje-više legendarnog Fantoma iz Opere s tom strašnom pričom.

Sporo sam dolazio do istine, zbunjen istragom koja je u svakom trenutku bivala dodatno zakomplikovana događajima koji su, na prvi pogled, mogli biti smatrani natprirodnim; i više puta sam bio na rubu odustajanja od tog zadatka, koji me je iscrpljivao beznadežnom poterom za neuhvatljivim obrisom. Konačno, dočekaao sam i dokaz da me predosećaj nije prevario, i bio sam nagrađen za sve svoje napore kada sam se uverio da Fantom iz Opere nije samo utvara.

Tog dana, dugo sam proučavao *Memoare jednog upravnika*, lak i površan rad previše skeptičnog Monšarmena, koji tokom svog perioda u Operi uopšte nije razumeo misteriozno ponašanje Fantoma i koji je sve to ismevao koliko god je mogao, a upravo u momentu kada je postao prva žrtva čudesne finansijske operacije preko „magične koverta“.

Upravo sam u očajanju napustio biblioteku kad sam sreo sjajnog upravnika naše Nacionalne akademije, koji je stajao sa živahnim i lepo obučanim malim starcem, s kojim me je rado upoznao. Upravnik je znao sve o mojim istraživanjima, i kako vredno i bezuspešno pokušavam da otkrijem trenutno prebivalište gospodina Fora, sudije u čuvenom slučaju De Šanji. Niko nije znao šta je s njim, da li je živ ili mrtav, a evo, on se vratio iz Kanade, gde je proveo petnaest godina, i prvo što je uradio po povratku u Pariz bilo je da dođe u sekretarijat Opere i zatraži slobodno mesto. Mali starac bio je gospodin For lično.

Proveli smo dobar deo večeri zajedno, i ispričao mi je sve o Šanjijevom slučaju, onako kako ga je on u svoje vreme shvatio. Morao

je da presudi u korist vikontovog ludila i smrt njegovog starijeg brata proglašajući slučajnom, zbog nedostatka dokaza koji bi ukazivali na suprotno; ali i pored toga je bio ubeđen da se između dva brata dogodila strašna tragedija u vezi s Kristinom Dae. Ipak, nije znao da mi kaže šta se tačno desilo s Kristinom ili vikontom. Kada sam pomenuo Fantoma, samo se nasmejao. I njemu su, takođe, pričali o čudnovatim događajima koji su ukazivali na postojanje natprirodnog bića, koje obitava u najmisterioznijim ćoškovima Opere, a znao je i za priču o koverti, ali u tome nikada nije video nešto što bi bilo dostojno njegove pažnje kao sudije u Šanjijevom slučaju, i sve što je učinio bilo je da sasluša svedoka koji se svojevremeno pojavio i izjavio da je često sretao Fantoma. Svedok je bio niko drugi do čovek koga je ceo Pariz zvao Persijanac, poznat svakom redovnom posetiocu Opere. Sudija je pak smatrao da izmišlja.

Bio sam jako zainteresovan za priču o Persijancu. Želeo sam, ako je moguće, da nađem tog dragocenog i ekscentričnog svedoka. Sreća mi se osmehnula i pronašao sam ga u stančiću u Rivolijskoj ulici, gde je oduvek živio i gde je preminuo pet meseci nakon moje posete. Isprva je bio nepoverljiv, ali kada mi je Persijanac rekao, s detinjom otvorenošću, sve što je znao o Fantomu i predao mi dokaze o njegovom postojanju – uključujući i čudnu prepisku Kristine Dae – da radim s njima šta želim, više nisam mogao da sumnjam. Ne, Fantom nije bio mit!

Znam, mnogi su mi skretali pažnju da je ta pisma od prvog do poslednjeg možda krivotvorio taj čovek, čija mašta se očigledno hranila samo najzavodljivijim pričama, ali sam, srećom, otkrio Kristinin rukopis i van čuvenog svežnja pisama i, poredeći ga, otklonio sve sumnje. Takođe sam proučio Persijančevu prošlost i otkrio da je važio za čestitog čoveka, nesposobnog da izmisli priču koja bi mogla da ugrozi pravdu.

To je, štaviše, mišljenje i više vrlo ozbiljnih ljudi, koji su, u nekom trenutku, bili umešani u Šanjijev slučaj, svi prijatelji porodice Šanji, kojima sam pokazao sve svoje dokumente i izneo im svoje zaključke. U vezi s tim, hteo bih da navedem nekoliko rečenica koje sam primio od generala D-:

Gospodine,

Ne mogu previše da vas nagovaram da objavite rezultate svoje istrage. Savršeno se sećam da je, nekoliko nedelja pre nestanka velike pevačice Kristine Dae, i tragedije koja je razalostila ceo Fobur Sen Žermen, bilo dosta govora, naročito u baletskim foajeima, o „fantomu“; i verujem da je diskusija o tome prestala samo zbog kasnije afere, koja nas je sve toliko pogodila. Ali ako bude moguće – kao što, nakon što sam vas čuo, verujem da jeste – da tu tragediju objasnite pomoću fantoma, onda vas molim, gospodine, da nam ponovo ispričate o njemu.

Iako priča o fantomu može isprva delovati misteriozno, ona će uvek biti lakše objašnjena nego grozna priča zlonamernih ljudi, koji su pokušali sve da ubede kako su se dva brata, koji su se obožavali celog života, međusobno poubijala.

Verujte mi, itd.

Konačno, s gomilom papira u rukama, još jednom sam obišao prostrano Fantomovo područje, ogromnu zgradu koju je on načinio svojim kraljevstvom. Sve što su moje oči videle, sve što je moj um shvatio, jasno je potvrđivalo Persijančeve dokumente; i divno otkriće krunisalo je moj trud na veoma određen način. Biće zapamćeno da je kasnije, prilikom raskopavanja temelja Opere, pre

sahranjivanja fonografskih zapisa glumačkih glasova, jedan radnik otkrio leš. Pa, odmah sam mogao da dokažem da je to bio leš Fantoma iz Opere. Naterao sam upravnika da lično testira taj dokaz i sada mi je savršeno nebitno da li zvanični papiri dokazuju da je to telo bilo žrtva Komune.

Nesrećnici masakrirani pod vlašću Pariske komune, u podrumima Opere, nisu bili sahranjeni na toj strani; reći ću i gde mogu da se nađu njihovi skeleti: nedaleko od ogromne grobnice, koja je tokom opsade bila napunjena raznim zalihama. I na taj trag sam naišao dok sam tražio ostatke Fantoma iz Opere, koje sam nikada ne bih otkrio bez nečuvenog slučaja pomenutog ranije.

Ali vratićemo se na leš i na to šta uraditi s njim. Zasad moram da okončam ovaj veoma neophodan uvod mišljenjima gospodina Mifroe (koji je kao policijski komesar bio zadužen za prvu istragu nakon nestanka Kristine Dae), gospodina Remija, bivšeg sekretara, gospodina Mersjea, bivšeg pomoćnika upravnika, gospodina Gabrijela, bivšeg šefa hora, i posebno gospođice baronice od Kastelo-Barbezaka, koja je jednom bila „mala Meg“ u priči (i nije se toga stidela), najšarmantnija zvezda naše izvrsne baletske grupe i najstarija kćerka zaslužne gospođe Žiri, sada pokojne, koja se starala o Fantomovoj loži. Svi su mi oni bili od velike pomoći, i zahvaljujući njima, moći ću pred očima čitalaca da oživim te sate prave ljubavi i strave, do najmanjih detalja.

I bio bih zaista nezahvalan kada bih izostavio, stojeći na pragu ove užasne i istinite priče, da zahvalim sadašnjoj upravi Opere, koja mi je tako ljubazno pomagala u mojoj istrazi, a posebno gospodinu Mesažeu, kao i gospodinu Gabionu, upravniku i najljubaznijem čoveku, arhitekti zaduženom za očuvanje zgrade, koji nije oklevao da mi posudi radove Šarla Garnijea, iako je bio gotovo siguran da mu ih nikada neću vratiti. Konačno, moram javno da se zahvalim

Gaston Leru

svom prijatelju i nekadašnjem saradniku gospodinu Ž. le Krozu, koji mi je dozvolio da zaronim u njegovu bogatu pozorišnu biblioteku i da pozajmim najređa izdanja knjiga koje je veoma cenio.

Gaston Leru

POGLAVLJE I

DA LI JE TO FANTOM?

Bilo je to veće kada su gospoda Debjen i Polinji, upravnici Opere, priređivali poslednju gala predstavu za svoje penzionisanje. Odjednom je svlačionica gospođice Soreli, jedne od primabalerina, bila preplavljena s pola tuceta mladih dama iz baleta, koje su se popele s bine nakon scene u *Poliektu*. Kada su uletele, bile su usred velike konfuzije, neke su davale sebi oduška usiljenim i neprirodnim smehom, a druge uplašenim kricima. Gospođica Soreli, koja je želela da na trenutak ostane sama i „protrči“ kroz govor koji je trebalo da održi u čast odlazećih upravnika, ljutito se osvrnula prema ludoj i uzavreloj gomili. Mala Žame, devojka s prćastim nosićem, nezaboravnim očima, ružičastim obrazima i snežnobelim vratom i ramenima, objasnila je drhtavim glasom:

„To je fantom!“, i zaključala vrata.

Svlačionica gospođice Soreli bila je opremljena s uobičajenom elegancijom. Veliko ogledalo, sofa, toaletni stočić i jedan-dva ormana predstavljali su uobičajen nameštaj. Na zidu je visilo nekoliko duboreza, nasleđe od majke koja je uživala u sjaju stare Opere u Peltjeovoj ulici; portreti Vestrijeve, Gardela, Dipona, Bigotinijeve.

Ali ta prostorija izgledala je kao palata dečurliji iz baletskog ansambla, koja su smeštena u obične svlačionice, gde su provodila vreme pevajući, svađajući se, cmačući dekoratere i frizere i kupujući još jednu čašu likera, piva, čak i ruma, dok se ne začuje zvono.

Gospođica Soreli bila je veoma sujeverna. Zadrhtala je kada je čula da Žame govori o fantomu, nazvala je budalicom i onda, pošto je bila prva koja bi uopšte poverovala u fantoma, a pogotovo u Fantoma iz Opere, odmah upitala za detalje:

„Da li ste ga videle?“

„Kao što ja vidim vas!“, rekla je mala Žame, koju su noge izdavale, pa se uz jecaj spustila na stolicu.

Odmah zatim, mala Žiri – devojka s očima crnim kao trnjine, kosom crnom kao mastilo, tamnog tena i jadne tanke kože razvučene preko jadnih malih kostiju – mala Žiri je dodala:

„Ako je to fantom, veoma je ružan!“

„Oh, da!“, povikale su balerine uglas.

I sve su počele da govore odjednom. Fantom se pojavio pred njima u obličju lepo obučenog džentlmena, koji se iznenada pojavio ispred njih u prolazu a da nisu ni primetile odakle je došao. Izgledalo je jao da je došao kroz zid.

„Pih!“, rekla je jedna od njih, koja je manje-više ostala smirena. „Svuda vidite fantome!“

A to je bilo tačno. Već nekoliko meseci, u Operi se nije razgovaralo ni o čemu drugom osim o lepo obučenom fantomu, koji se šunja po zgradi, od vrha do temelja, kao senka, koji ni sa kim ne razgovara, kome se niko nije usudio ni da se obrati i koji ispari čim ga primete, a da niko nije znao ni gde ni kako. Kao i svaki fantom, kretao se bešumno. Ljudi su u početku ismevali tu avet obučenu kao maneken ili pogrebnik, ali legenda o Fantomu je uskoro narasla do enormnih razmera u baletskom ansamblu. Sve devojke

su manje-više tvrdile da vrlo često sreću to natprirodno biće. A ni onima koje su se najglasnije smejale nije bilo lagodno. Kada se nije pokazivao, odavao je svoje prisustvo ili prolazak događajima, komičnim ili ozbiljnim, za koje je, po opštem sujeverju, smatran odgovornim. Kad bi neko pao, ili bio žrtva neslane šale neke od devojaka, ili izgubio četkicu za puder, odmah je za to bio kriv fantom – Fantom iz Opere.

Najzad, ko ga je video? U Operi možete sresti toliko ljudi u kostimima, a koji nisu fantomi. Ali taj kostim je bio poseban. Izgledao je kao kostur. Ili su barem tako tvrdile balerine. I naravno, imao je i mrtvačku glavu.

Da li je sve to bilo ozbiljno? Istina je da ideja o kosturu potiče od opisa fantoma koji je dao Žozef Bike, glavni postavljatelj kulisa, koji je zaista video fantoma. Naleteo je na fantoma na malom stepeništu pored reflektora, koje je vodilo u „podrume“. Video ga je na sekund – pošto je fantom pobjegao – i svakome ko je hteo da ga sluša, govorio je:

„Veoma je mršav i njegov kostim visi kao na kosturu. Oči su mu tako duboke da teško možete da vidite zenice. Samo se vide dve crne rupe, kao na mrtvačkoj lobanji. Njegova koža, rastegnuta kao opna na bubnju, nije bela, već odvratno žuta. Nos mu je tako mali da ga ne biste mogli videti iz profila; a ODSUSTVO tog nosa je strašna stvar ZA GLEDANJE. Sve što ima od kose su tri-četiri dugačka i tamna pramena na čelu i iza ušiju.“

Glavni postavljatelj kulisa bio je ozbiljan, trezven i stalozhen čovek, nesklon izmišljanju. Njegove reči dočekane su sa interesovanjem i čuđenjem, i uskoro su i drugi ljudi tvrdili da su sreli čoveka u kostimu, s mrtvačkom glavom na ramenima. Razborit čovek koji je čuo ovu priču pomislio bi da je Žozef Bike bio žrtva šale nekog od svojih pomoćnika. Međutim, onda se dogodio niz incidenata,

jedan za drugim, tako čudnih i tako neobjašnjivih da su i najoštroumniji počeli da se osećaju nelagodno.

Na primer, vatrogasac je hrabar momak! Ničega se ne boji, barem ne vatre! Pa, taj vatrogasac, koji je otišao u inspekciju podruma i koji je, izgleda, lutao malo dalje nego obično, odjednom se pojavio na bini, bled, uplašen, drhteći, iskolačenih očiju, i praktično se onesvestio u rukama ponosne majke male Žame.* A zašto? Zato što je video kako prema njemu ide, U VISINI NJEGOVE GLAVE, ALI BEZ TELA KOJE BI JOJ PRIPADALO, GLAVU OD VATRE! A kao što sam rekao, vatrogasac se bar vatre ne boji.

Ime vatrogasca bilo je Pampen.

Baletski ansambl bio je preneražen. Na prvi pogled, ta vatrena glava nikako nije odgovarala fantomovom opisu koji je dao Žozef Bike. Ali mlade dame su uskoro same sebe ubedile da fantom ima nekoliko glava, koje menja kako mu se sviđa. I, naravno, odmah su umislile da se nalaze u najvećoj opasnosti. Kada se jedan vatrogasac onesvestio, i prvakinje i devojke iz prednjeg i zadnjeg reda podjednako su imale opravdanje za strah koji ih je terao da ubrzaju prolazak pored mračnih uglova ili kroz slabo osvetljene hodnike. I sama gospođica Soreli je tog dana nakon vatrogaščeve avanture stavila potkovicu na sto ispred vratareve kućice na službenom ulazu, koju je svako ko ne ulazi u Operu kao gledalac morao da dodirne pre nego što stupi na stepenište. Tu potkovicu nisam izmislio – kao ni bilo koji drugi deo ove priče, avaj! – i dalje se može videti na stolu u prolazu ispred vratareve kućice na službenom ulazu, gde ulazite u Operu kroz dvorište poznato i kao Administrativno dvorište.

Da se vratimo na dotično veče.

* Ovu anegdotu, koja je potpuno autentična, čuo sam od gospodina Pedra Galjarda lično, pokojnog upravnika Opere. (Prim. autora.)

„To je fantom!“, viknula je mala Žame.

U svlačionici je zavladała mučna tišina. Najzad, Žame je, bacajući se u najudaljeniji ugao prostorije, sa izrazom stvarnog užasa na licu, prošaputala:

„Slušajte!“

Svima se činilo da čuju šuškanje ispred vrata. Nisu se čuli koraci. Bilo je to poput svile koja klizi preko daske. A onda je prestalo.

Gospođica Soreli je pokušala da pokaže više odvažnosti od drugih. Prišla je vratima i drhtavim glasom upitala:

„Ko je to?“

Ali niko nije odgovorio. Onda je, osećajući na sebi poglede svih prisutnih, rešila da pokaže više hrabrosti i rekla veoma glasno:

„Ima li koga na vratima?“

„Oh, da, da! Naravno da ima!“, viknula je ta mala suva šljiva od Meg Žiri, herojski se držeći za skute suknje gospođice Soreli. „Šta god da radite, ne otvarajte vrata! O, Gospode, ne otvarajte vrata!“

Ali gospođica Soreli je, naoružana bodežom od kog se nije odvajala, okrenula ključ i otvorila vrata, dok su se balerine povukle u unutrašnjost svlačionice, a Meg Žiri uzdahnula:

„Majko! Majko!“

Gospođica Soreli je hrabro pogledala u prolaz. Bio je prazan; plamen fenjera je iz staklenog zaklona bacao sumnjivo crveno svetlo na okolnu tamu, ne uspevajući da je otera. Balerina je, s dubokim uzdahom, ponovo zalupila vrata.

„Ne“, rekla je, „tamo nema nikoga.“

„Ali videle smo ga!“, objavila je Žame, vraćajući se stidljivim koraćicama na svoje mesto pored gospođice Soreli. „Sigurno se šunja okolo. Ne vraćam se u našu svlačionicu. Bolje da sve zajedno siđemo u foaje, odmah, zbog govora, a posle ćemo se zajedno popeti.“

Dete je s poštovanjem dotaklo mali koralni prsten, koji je nosilo oko vrata kao amajliju za sreću, dok je gospođica Soreli, neprimetno, vrhom ružičastog nokta na desnom palcu napravila Andrejin krst na drvenom prstenu, koji je ukrašavao domali prst na njenoj levoj ruci. Malim balerinama je rekla:

„Hajde, deco, saberite se! Usuđujem se da kažem da niko nikada nije video nikakvog fantoma.“

„Jeste, jeste, mi smo ga videle – videle smo ga malopre!“, vikale su devojke. „Imao je mrtvačku glavu i kostim, baš kao što je rekao Žozef Bike!“

„I Gabrijel ga je takođe video!“, rekla je Žame. „Samo juče! Juče po podne – usred dana...“

„Gabrijel, šef hora?“

„Da, šta, zar niste znali?“

„I nosio je kostim usred dana?“

„Ko? Gabrijel?“

„Ne, fantom!“

„Svakako! To mi je lično rekao Gabrijel. Po tome ga je prepoznao. Gabrijel je bio u rediteljevoj kancelariji. Odjednom su se vrata otvorila i ušao je Persijanac. Znao da Persijanac ima urokljiv pogled...“

„Oh, da!“, odgovarale su male balerine horski, terajući od sebe nesreću malim prstom i kažiprstom uperenim u odsutnog Persijanca, dok su drugi i treći prst bili savijeni na dlanu i pritisnuti palcem.

„A znate koliko je Gabrijel sujeveren“, nastavila je Žame. „Ipak, uvek je ućtiv. Kada sretne Persijanca, samo stavi ruke u džepove i dodirne ključeve. Pa, kad se Persijanac pojavio na vratima, Gabrijel je skočio sa stolice do brave na ormanu, da bi dodirnuo gvožđe! Pritom je pocepao kaput na ekser. Žureći da izađe iz prostorije,

udario je čelom u vešalicu za šešire i napravio sebi veliku čvorugu; zatim, naglo napravivši korak unazad, odrao je ruku na pregradu pored klavira; pokušao je da se nasloni na klavir, ali poklopac mu je pao na šake i polomio mu prste; istrčao je iz kancelarije kao ludak, okliznuo se na stepenicama i sleteo niz njih na leđima. Ja sam upravo prolazila s majkom. Podigle smo ga. Bio je prekriven modricama i lice mu je celo bilo krvavo. Bile smo nasmrt preplašene, ali odjednom, počeo je da zahvaljuje providenju što se tako jeftino izvukao. Onda nam je rekao šta ga je uplašilo. Iza Persijanca je video fantoma, FANTOMA S MRTVAČKOM GLAVOM, upravo onako kako ga je Žozef Bike rekao!“

Žame je ispričala svoju priču brzo kao da joj je fantom za petama, a pri kraju je ostala bez daha. Usledila je tišina dok je gospođica Soreli veoma uzbuđeno turpijala nokte. Prekinula ju je mala Žiri, koja je rekla:

„Za Žozefa Bikea bi bilo bolje da obuzda jezik.“

„Zašto bi trebalo da obuzda jezik?“, pitao je neko.

„To je mišljenje moje majke“, odgovorila je Meg, spuštajući ton i gledajući oko sebe u strahu da još neko osim prisutnih može da je čuje.

„A zašto tvoja majka tako misli?“

„Tiše! Moja majka kaže da fantom ne voli da se o njemu govori.“

„A zašto to kaže?“

„Zato što – zato što – ništa...“

Ta rezervisanost raspalila je radoznalost mladih dama, koje su se okupile oko male Žiri, moleći je da ispriča sve. Bile su tu, jedna do druge, istovremeno naginjući se napred pokretom punim straha i molbe, pokazujući strah jedna drugoj, nalazeći zadovoljstvo u osećaju da im se krv leđi u žilama.

„Zaklela sam se da neću reći!“, cvilela je Meg.

Ali nisu je ostavile na miru i obećale su da će čuvati tajnu, tako da je Meg, goreći od želje da ispriča sve što zna, počela da govori, očiju prikovanih za pod:

„Pa, to je zbog privatne lože.“

„Koje privatne lože?“

„Fantomove lože!“

„Fantom ima ložu? Oh, reci nam, reci nam!“

„Ne tako glasno!“, rekla je Meg. „To je loža broj pet, znate, loža u gornjem redu, pored scenske lože, s leve strane.“

„Oh, besmislica!“

„Kažem vam da je tako. Majka je zadužena za nju. Ali zaklinjete se da nećete reći ni reč?“

„Naravno, naravno.“

„Pa, to je fantomova loža. Niko nije bio u njoj više od mesec dana, osim, naravno, fantoma, a na biletarnici je izdato naređenje da nikada ne sme biti izdata.“

„A da li je fantom zaista posećuje?“

„Da.“

„Onda neko stvarno dolazi?“

„Šta, ne! Fantom dolazi, ali tamo nema nikoga.“

Male balerine su razmenile poglede. Ako fantom posećuje ložu, morao je već biti primećen, zato što nosi kostim i mrtvačku glavu. To su i pokušale da objasne maloj Meg, ali ona je odgovorila:

„Pa to je to! Niko nije video fantoma. Jer on nema kostim i ima glavu! Sve te priče o mrtvačkoj i vatrenoj glavi su besmislica! Prazne priče. Čuje se samo kada je u loži. Majka ga nikada nije videla, ali ga je čula. Majka zna jer mu ona donosi program.“

Gospođica Soreli ju je prekinula.

„Žiri, dete, plašiš nas!“

Potom je mala Žiri počela da plače.

Fantom iz Opere

„Trebalo je da ćutim – o, ako majka ikada sazna! Ali potpuno sam u pravu, Žozef Bike ne sme da govori o onome što ga se ne tiče – to će mu doneti nesreću – majka je sinoć tako rekla...”

Čuo se zvuk užurbanih i teških koraka u prolazu i zadihani glas je povikao:

„Sesil! Sesil! Jesi li tu?“

„To je majčin glas“, rekla je Žame. „Šta je bilo?“

Otvorila je vrata. Ugledna dama, u srodstvu s grenadirom iz Pomeranije, uletela je u svlačionicu i uz jecaj se srušila na slobodnu stolicu. Oči su joj se ludački pomerale na licu obojenom ciglenom prašinom.

„To je strašno!“, rekla je. „Stvarno strašno!“

„Šta? Šta?“

„Žozef Bike!“

„Šta je sa njim?“

„Žozef Bike je mrtav!“

Prostorija se ispunila uzvicima, zapanjenim kricima i uplašenim zahtevima za objašnjenjem.

„Da, pronađen je obešen na trećem nivou podruma!“

„To je fantom!“, izletelo je malož Žiri, i protiv njene volje, ali se odmah ispravila, s rukama preko usta: „Ne, ne! – Nisam to rekla! – Nisam to rekla!“

Svuda oko nje uspaničene drugarice tiho su ponavljale:

„Da – mora da je to bio fantom!“

Gospođica Soreli bila je veoma bleđa.

„Neću biti u stanju da održim svoj govor“, rekla je.

Žame je iznela svoje mišljenje dok je praznila čašu likera, koja se našla na stolu: fantom sigurno ima neke veze s tim.

Istina je pak da niko nikada nije saznao kako je Žozef Bike tačno otišao na onaj svet. Zaključak istrage bio je „prirodno

samoubistvo“. U svojim *Memoarima jednog upravnika*, gospodin Monšarmen, jedan od upravnika koji su nasledili gospodu Debjena i Polinjija, na sledeći način je opisao taj incident:

Mučan incident pokvario je malu zabavu koju su upriličili gospoda Debjen i Polinji da proslave svoje povlačenje. Bio sam u upravnikovoj kancelariji kada je Mersje, pomoćnik upravnika, iznenada uleteo unutra. Delovao je pomahnitalo i rekao mi je da je telo glavnog postavljача kulisa pronađeno obešeno u trećem podrumu ispod bine, između seoske kuće i scene iz *Kralja Lahora*. Povikao sam: „Idi i spusti ga!“

Dok sam strčao niz stepenice i lestvice od kanapa, čovek više nije visio na konopcu!

Dakle, to je događaj koji je gospodin Monšarmen smatrao normalnim. Čovek visi na kraju konopca; oni odu da ga skinu; a konopac nestane. Oh, gospodin Monšarmen je našao veoma jednostavno objašnjenje! Slušajte ga:

To je bilo odmah nakon baleta i prvaci i balerine nisu gubili vreme na preduzimanje predostrožnosti protiv urokljivog oka.

Eto vam! Zamislite prizor baletskog ansambla kako žuri niz lestvice i deli međusobno konopac samoubice, i to brže nego što je potrebno da se to napiše! Kada, s druge strane, mislim na tačno mesto na kome je telo otkriveno – treći podrum ispod bine! – zamislite da je NEKO bio zainteresovan da taj konopac nestane nakon što je poslužio svrsi, a vreme će pokazati da li grešim.